

Kampüs Rekreasyonuna Katılımda Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi: Yozgat Bozok Üniversitesi Örneği

Fatih AKGÜL¹, Mehmet YILDIRIM², Hamza Taha ERDOĞAN³, Havva Nur ŞAHİN⁴

¹Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0003-2400-8683>

²Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-9707-6540>

³Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0009-0007-0784-3632>

⁴Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0009-0009-1125-929X>

To cite this article/ Atıf için:

Akgül, F. Yıldırım, M. Erdoğan, H. T. & Şahin, H. N. (2026). Kampüs rekreasyonuna katılımda serbest zaman engellerinin incelenmesi: Yozgat Bozok Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 83-100.

Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri düzeylerinin çeşitli demografik ve rekreasyonel değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2025–2026 eğitim-öğretim yılında Yozgat Bozok Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluştururken, örneklemini kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 297 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ile Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin serbest zaman engelleri düzeyleri cinsiyet değişkenine göre yönetim, sosyal destek ve özyeterlik alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermiştir. Yaş, çalışma durumu, serbest zamanın değerlendirilme yeri, etkinlik türü, serbest zamanı değerlendirmede güçlük yaşama durumu, kampüs rekreasyon alanlarının yeterliği, ilin rekreasyon alanlarının yeterliği ve ilin rekreasyon alanlarını kullanım sıklığı değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık bulunmamıştır. Haftalık serbest zaman süresi değişkenine göre yalnızca yönetim alt boyutunda anlamlı farklılık belirlenmiştir. Kampüs rekreasyon alanlarının haftalık kullanım sıklığı değişkenine göre zaman, sosyal destek, özyeterlik ve güvenli çevre alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca kampüs içinde yeterince hoş vakit geçirme durumuna göre yalnızca yönetim alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Sonuç olarak araştırma bulguları, üniversite öğrencilerinin kampüs rekreasyonuna katılımda algıladıkları serbest zaman engellerinin özellikle yönetsel süreçler ve sosyal destek unsurları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda üniversitelerde rekreasyon hizmetlerinin planlanması sürecinde öğrenci ihtiyaçlarının dikkate alınması ve rekreasyon alanlarının daha etkin kullanılmasına yönelik düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kampüs Rekreasyonu, Serbest Zaman Engelleri, Üniversite Öğrencileri, Rekreasyon Katılımı, Serbest Zaman Yönetimi

An Examination of Leisure Constraints on Participation in Campus Recreation: The Case of Yozgat Bozok University

Abstract

The aim of this study is to examine whether university students' leisure constraints related to campus recreation differ according to various demographic and recreational variables. A descriptive survey model was employed in the study. The population of the research consisted of students enrolled at Yozgat Bozok University during the 2025–2026 academic year, and the sample consisted of 297 students selected through convenience sampling. A personal information form and the Leisure Constraints for Campus Recreation Scale were used as data collection instruments. Independent samples *t*-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were applied in the analysis.

of the data. According to the findings of the study, students' leisure constraints differed significantly in the sub-dimensions of management, social support, and self-efficacy with respect to gender. No significant differences were found in terms of age, employment status, place where leisure time was spent (on-campus/off-campus), type of leisure activity, difficulty in evaluating leisure time, adequacy of campus recreation areas, adequacy of city recreation areas, and frequency of using city recreation areas. A significant difference was observed only in the management sub-dimension according to weekly leisure time duration. In addition, significant differences were found in the time, social support, self-efficacy, and safe environment sub-dimensions according to the frequency of using campus recreation areas. Furthermore, a significant difference was identified only in the management sub-dimension with respect to whether students reported spending sufficient enjoyable time on campus. As a result, the findings indicate that university students' perceived leisure constraints regarding participation in campus recreation are particularly associated with managerial factors and social support mechanisms. Therefore, it is recommended that universities consider students' needs and expectations in planning campus recreation services and develop strategies to enhance the effective use of recreational facilities.

Keywords: Campus Recreation, Leisure Constraints, University Students, Recreation Participation, Leisure Management

GİRİŞ

Bireylerin yaşam kalitesini belirleyen en önemli unsurlardan biri, zorunlu çalışma veya eğitim saatleri dışında kalan serbest zamanların ne derece verimli ve nitelikli değerlendirildiğidir. Rekreasyon, bireylerin bu serbest zamanlarını kendi özgür iradeleriyle seçtikleri etkinliklerle değerlendirme biçimlerini ifade eden ve fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan iyilik hallerini doğrudan destekleyen kapsamlı bir kavramdır. Özellikle bireylerin kimlik gelişimini tamamladığı, akademik ve geleceğe dair kariyer stresini yoğun olarak hissettiği üniversite yılları, serbest zaman değerlendirme alışkanlıklarının kazanılması açısından kritik bir geçiş dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde üniversite ortamında sunulan kampüs rekreasyonu, öğrencilerin ders dışı zamanlarını verimli geçirmelerine olanak sağlayan, sosyal etkileşimi artıran ve genel yaşam doyumunu destekleyen stratejik bir alan olarak öne çıkmaktadır (Kara vd., 2025). Kampüs rekreasyon faaliyetlerine katılım, öğrencilerin yalnızca boş zamanlarını pasif bir şekilde tüketmelerini engellemekle kalmayıp, aynı zamanda onların öznel iyi oluş ve psikolojik zindelik düzeylerinin artmasına da çok boyutlu bir katkı sağlamaktadır.

Ancak rekreasyonel etkinliklerin sunduğu bu inkâr edilemez faydalara rağmen, üniversite öğrencilerinin bu faaliyetlere düzenli ve aktif katılımını kısıtlayan, erteleyen veya tamamen ortadan kaldıran çeşitli psiko-sosyal ve çevresel faktörler bulunmaktadır. Literatürde bu faktörler genel bir şemsiye terim olarak “serbest zaman engelleri” (leisure constraints) şeklinde tanımlanmakta ve bireylerin rekreasyonel faaliyetlere katılımını zorlaştıran ya da engelleyen unsurlar olarak ele alınmaktadır. Konuyla ilgili alan yazındaki en temel kuramsal çerçevelerden biri olan ve Crawford, Jackson ve Godbey (1991) tarafından geliştirilen "Hiyerarşik Serbest Zaman Engelleri Modeli", bu engellerin doğrusal ve hiyerarşik bir yapıda; bireysel (intrapersonal), kişilerarası (interpersonal) ve yapısal (structural) olmak üzere üç temel aşamada deneyimlendiğini savunmaktadır. Bireysel engeller; bireyin stres düzeyi, depresyon hali, yeteneklerine olan inancı (özyeterlik algısı) gibi psikolojik durumları içerirken, kişilerarası engeller; etkinliklere birlikte katılacak uygun bir partner veya sosyal destek grubunun bulunmamasını ifade eder. Yapısal engeller ise zaman yetersizliği, tesis eksikliği, finansal zorluklar ve ulaşım gibi somut dışsal faktörleri kapsar.

Kampüs rekreasyonu bağlamında bu engellerin çok daha spesifik alt boyutları bulunmaktadır. Yılmaz ve Altunöz (2025) tarafından yapılan güncel değerlendirmelere göre kampüs içi engeller; zaman yetersizliği, yönetsel sorunlar, sosyal destek eksikliği, özyeterlik algısı, ulaşım olanakları ve güvenli çevre gibi çok boyutlu yapılar içermektedir. Bu durum, üniversite öğrencilerinin rekreasyonel katılımının yalnızca bireysel istek veya tercihlerle şekillenmediğini, aynı zamanda kampüsün sunduğu çevresel, yönetsel ve yapısal faktörlerle de güçlü bir biçimde ilişkili olduğunu kanıtlamaktadır.

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan ampirik araştırmalar, algılanan serbest zaman engellerinin rekreasyonel etkinliklere katılım sıklığını ve düzeyini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle kampüs içerisindeki mevcut tesislerin kapasite olarak yetersiz kalması ve sunulan etkinlik çeşitliliğinin dar bir çerçeveye sıkışması, öğrencilerin bu faaliyetlere katılımını sınırlayan en önemli yapısal faktörler arasında yer almaktadır (Sevici ve Eskiler, 2020). Bunun yanı sıra, kampüs yönetimleri tarafından planlanan mevcut

etkinliklerin, değişen Z kuşaağı öğrencilerinin ilgi, beklenti ve ihtiyaçlarına uygun olmaması da katılım oranlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Karadeniz vd., 2019). Nitekim Karaküçük (2001), rekreasyon yönetimlerinin temel görevinin sadece fiziksel tesis (spor salonu, yeşil alan vb.) sağlamakla sınırlı olmadığını; bu tesislerin iinin sürekli yenilenen, çeşitlenen ve öğrencilerin değişen trendlerine ayak uyduran dinamik programlarla doldurulması gerektiğini açıkça belirtmektedir. Aksi takdirde, öğrencilerde kampüs yaşamına karşı can sıkıntısı, aidiyet eksikliği ve yönetsel memnuniyetsizliğin ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Literatürde serbest zaman engelleri incelenirken üzerinde en çok durulan demografik değişkenlerden biri de toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyetin engeller üzerindeki farklılaştırıcı etkisidir. Klasikleşmiş rekreasyon araştırmalarında Shaw (1994) ve Türkiye ölçeğinde Koca ve Henderson (2007), kadınların serbest zaman etkinliklerine katılımıda erkeklere oranla çok daha fazla bireysel ve kişilerarası bariyerle karşılaştığını savunan güçlü bulgular ortaya koymuştur. Özellikle kampüs rekreasyon alanlarının genellikle rekabetçi, güç odaklı ve erkek egemen spor branşlarına (örneğin halı sahalarda, serbest ağırlık salonları) göre tasarlanması, kadın öğrencilerin bu alanlarda kendilerini dışlanmış hissetmelerine, yönetsel süreçlerde geri planda kalmalarına ve spora/etkinliğe yönelik özyeterlik algılarının düşmesine neden olabilmektedir. Bu durum, kampüs rekreasyon hizmetlerinin daha kapsayıcı (inclusive) olması gerektiğini ve kadın öğrencilerin katılıma teşvik edilmesi için daha fazla organizasyonel planlama ve güvenli sosyal çevre desteğine ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

Serbest zaman engellerinin bireylerin davranışları üzerindeki etkisi sadece negatif yönde işlememektedir. Bireyler her zaman engeller karşısında pasif kalıp katılımı bırakmazlar. Jackson, Crawford ve Godbey (1993) tarafından literatüre kazandırılan "engel pazarlığı" (constraint negotiation) kavramı, katılımcıların engellere rağmen katılım gösterebildiğini, ancak bu süreçte engellerin etkisini azaltmak için (örneğin zaman yönetimi yapmak, daha ucuz alternatifler bulmak gibi) sürekli bir içsel ve dışsal strateji geliştirme halinde olduklarını ifade etmektedir. Başarılı bir engel pazarlığı süreci katılımı sağlarken, üniversitelerin yönetsel zafiyetleri nedeniyle bu engellerin aşılammaması, öğrencilerin psikolojik ve sosyal iyi oluş kazanımlarından mahrum kalmasına yol açmaktadır.

Sonuç olarak, üniversite kampüslerinde rekreasyonel etkinliklerin başarısı büyük ölçüde öğrencilerin algıladıkları engellerin doğasını anlamaya ve bu engelleri minimize edecek proaktif yönetim stratejileri geliştirmeye bağlıdır. Kampüs rekreasyonuna katılımıda serbest zaman engellerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi, üniversite öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımını artırmak, kampüs aidiyetlerini güçlendirmek ve genel yaşam kalitelerini yükseltmek açısından kritik bir araştırma alanı olarak değerlendirilmektedir. Düzenli sportif etkinliklere katılımın yalnızca fiziksel sağlığı değil, bireylerin psikolojik ve sosyal iyilik halini de desteklediği bilinmektedir. Özellikle sportif faaliyetlere düzenli katılan bireylerde depresyon düzeylerinin azaldığı, sosyal uyumun arttığı ve yaşam kalitesinin olumlu yönde etkilendiği rapor edilmektedir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin kampüs rekreasyon faaliyetlerine katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi, öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının desteklenmesi açısından da önem taşımaktadır (Yarımkaya, Akandere ve Akgöl, 2015). Bu doğrultuda, mevcut çalışmada üniversite öğrencilerinin kampüs rekreasyonuna katılımını etkileyen serbest zaman engellerinin çeşitli demografik ve rekreasyonel değişkenler

açısından incelenmesi amaçlanmakta olup, elde edilecek bulguların hem rekreasyon literatürüne teorik bir katkı sağlaması hem de üniversite yönetimlerine ve rekreasyon uygulayıcılarına kanıta dayalı verilerle yol gösterici olması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Yozgat Bozok Üniversitesi öğrencilerinin Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri düzeylerini çeşitli demografik ve davranışsal değişkenler açısından incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri düzeyleri arasında fark var mıdır?
- Yaş değişkenine göre öğrencilerin Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri düzeyleri arasında fark var mıdır?
- Çalışma durumu değişkenine göre öğrencilerin Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri düzeyleri arasında fark var mıdır?
- Serbest zamanı değerlendirme yeri (kampüs içi/kampüs dışı) değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- Serbest zaman etkinlik türü değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- Haftalık serbest zaman süresi değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- Serbest zamanı değerlendirmede güçlük yaşama durumu değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- Kampüs rekreasyon alanlarının yeterliği değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- Kampüs rekreasyon alanlarını kullanım sıklığı değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- İlin rekreasyon alanlarının yeterliği değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- İlin rekreasyon alanlarını kullanım sıklığı değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?
- Kampüs içinde yeterince hoş vakit geçirme durumu değişkenine göre öğrencilerin serbest zaman engelleri arasında fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel tarama modelinden yararlanılmıştır. Betimsel tarama modeli, var olan bir durumu olduğu gibi ortaya koymayı ve değişkenlere müdahale etmeden mevcut yapıyı betimlemeyi amaçlayan bir araştırma desendir (Büyüköztürk vd., 2024).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Yozgat Bozok Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem ise kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen 297 öğrenciden meydana gelmiştir. Kolayda örnekleme, araştırmacının en hızlı ve en düşük maliyetle ulaşabildiği katılımcıları örnekleme dahil ettiği bir yöntem olup pratik araştırmalarda sıklıkla tercih edilmektedir (Taherdoost, 2016). Bu çalışmada örneklem büyüklüğünün (n=297), betimsel tarama modeline dayalı analizler ve istatistiksel değerlendirmeler açısından yeterli olduğu kabul edilmektedir (Field, 2018; Tabachnick ve Fidell, 2019).

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özellikler

		N	%
Cinsiyet	Kadın	114	38.4
	Erkek	183	61.6
Yaş	17-18	26	8.8
	19-20	123	41.4
	21-22	100	33.7
	23 ve üzeri	48	16.2
Çalışma Durumu	Evet	173	58.2
	Hayır	124	41.8
Sahip olduğunuz serbest zamanı daha çok nerede değerlendiriyorsunuz?	Kampüs içinde	146	49.2
	Kampüs dışında	151	50.8
Serbest zamanlarınızı genellikle hangi tür etkinliklere katılarak değerlendirirsiniz?	Sportif etkinlikler	145	48.8
	Sosyal etkinlikler	114	38.4
	Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	12.8
Serbest zaman sürenizi haftalık olarak belirtiniz	1-5 saat	71	23.9
	6-10 saat	90	30.3
	11-15 saat	81	27.3
	16 saat ve üzeri	55	18.5
Serbest zamanlarınızı değerlendirmekte ne sıklıkla güçlük çekiyorsunuz?	Hiçbir zaman	112	37.7
	Bazen	129	43.4
	Her zaman	56	18.9
	Yetersiz	123	41.4
Üniversitemizin sahip olduğu kampüs rekreasyon alanlarının yeterliğini değerlendiriniz	Kısmen	119	40.1
	Yeterli	55	18.5
Üniversitemizin sahip olduğu kampüs rekreasyon alanlarını haftalık ne sıklıkla kullanıyorsunuz?	1-5 saat	104	35.0
	6-10 saat	129	43.4
	11 saat ve üzeri	64	21.5
İlinizin sahip olduğu rekreasyon alanlarının yeterliğini değerlendiriniz?	Yetersiz	124	41.8
	Kısmen	121	40.7
	Yeterli	52	17.5
İlinizin sahip olduğu rekreasyon alanlarını haftalık ne sıklıkla kullanıyorsunuz?	1-5 saat	123	41.4
	6-10 saat	123	41.4
	11 saat ve üzeri	51	17.2
Kampüs içinde istediğiniz kadar hoş vakit geçiyor musunuz?	Evet	188	63.3
	Hayır	109	36.7

Araştırmaya katılan 297 öğrencinin %38,4'ü kadın, %61,6'sı erkek olup örnekleme erkeklerin daha fazla yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu 19-22 yaş aralığında yoğunlaşmakta ve öğrencilerin %58,2'sinin çalıştığı belirlenmektedir. Serbest zamanın değerlendirilme yeri açısından öğrencilerin yarıya yakını kampüs içinde (%49,2), yarıya yakını ise kampüs dışında (%50,8) zaman geçirmektedir. Serbest zaman etkinliklerinde en çok sportif etkinlikler (%48,8) tercih edilirken bunu sosyal ve kültürel etkinlikler

izlemektedir. Haftalık serbest zaman süresi çoğunlukla 6-15 saat aralığında yoğunlaşmakta, öğrencilerin önemli bir kısmı zaman zaman serbest zamanı değerlendirmede güçlük yaşadığını belirtmektedir. Kampüs ve ildeki rekreasyon alanlarının yeterliliği genel olarak “yetersiz” ve “kısmen yeterli” arasında dağılmakta olup, kullanım sıklığının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %63,3’ü kampüs içinde yeterince hoş vakit geçirebildiğini ifade ederken, %36,7’si bu konuda olumsuz görüş bildirmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formunda; cinsiyet, yaş, çalışma durumu, serbest zamanın değerlendirilme yeri (kampüs içi/kampüs dışı), serbest zaman etkinlik türü (sportif, sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler), haftalık serbest zaman süresi, serbest zamanı değerlendirmede güçlük yaşama durumu, kampüs rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin görüş, kampüs rekreasyon alanlarını kullanım sıklığı, ilin rekreasyon alanlarının yeterliliğine ilişkin değerlendirme, ilin rekreasyon alanlarını kullanım sıklığı ve kampüs içinde hoş vakit geçirme durumu gibi değişkenler yer almaktadır.

Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği

Bu araştırmada, Powers vd. (2019) tarafından geliştirilen, Goins (2020) tarafından kampüs rekreasyonu bağlamına uyarlanan ve Yılmaz ve Altunöz (2025) tarafından Türkçeye adapte edilen Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, üniversite öğrencilerinin kampüs içerisinde yer alan sportif, sosyal ve kültürel etkinlik alanlarını kullanmalarını ve bu etkinliklere katılımlarını engelleyen faktörleri belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış olup toplam 25 maddeden ve zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5’li Likert tipinde düzenlenmiş olup puanlama 1=Kesinlikle Katılmıyorum ile 5=Tamamen Katılıyorum arasında değişmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında alt boyutlara ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayılarının .89 ile .97 arasında değiştiği ve ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu belirlenmiştir (Yılmaz ve Altunöz, 2025).

Tablo 2. Kampüs rekreasyonuna katılımda serbest zaman engelleri ölçeğine ilişkin bilgiler

Ölçek Alt Boyutları	N	Min.	Maks.	Ort.	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
Zaman	297	1.00	5.00	2.89	0.93	.245	-.364
Yönetim	297	1.00	5.00	2.96	0.67	.289	.838
Sosyal Destek	297	1.00	5.00	2.95	0.71	-.006	.617
Özyeterlik	297	1.00	5.00	2.92	0.71	.166	1.349
Ulaşım	297	1.00	5.00	3.02	1.04	-.063	-.640
Güvenli Çevre	297	1.00	5.00	2.96	0.70	-.102	1.387

Kampüs Rekreasyonuna Katılımda Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyutlarına ilişkin bulgular incelendiğinde, tüm alt boyutlarda ortalama puanların 2.89 ile 3.02 arasında değiştiği ve genel olarak orta düzeyde serbest zaman engeli algısına işaret ettiği görülmektedir. En yüksek ortalama ulaşım alt boyutunda (Ort.=3.02), en düşük ortalama ise zaman alt

boyutunda (Ort.=2.89) elde edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin tüm alt boyutlarda ± 2 aralığında yer alması, verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığını göstermektedir.

Veri Toplama Süreci ve Etik Hususlar

Araştırmanın veri toplama süreci 2025-2026 eğitim-öğretim yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Veriler çevrim içi anket formu aracılığıyla toplanmış ve anket bağlantısı katılımcılara dijital platformlar üzerinden ulaştırılmıştır. Veri toplama aşamasında katılımcıların araştırmaya gönüllülük esasına göre katılımı sağlanmış, anketin başlangıcında araştırmanın amacı, gizlilik ilkesi ve elde edilen verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınarak süreç etik ilkelere uygun biçimde yürütülmüştür. Toplanan tüm veriler, katılımcı gizliliği korunarak ve araştırma etiği gözetilerek analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler SPSS 25.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizlere başlamadan önce veri setinin normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık değerleri üzerinden değerlendirilmiş ve tüm alt boyutlarda bu değerlerin ± 2 aralığında yer aldığı görülerek verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (Kline, 2011). Analiz sürecinde frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalama değerleri hesaplanmıştır. İki grup arasındaki farklılıkların belirlenmesinde bağımsız örneklem t-testi, üç ve daha fazla grubun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla varyansların homojenlik durumuna bağlı olarak uygun post hoc testleri (Tukey veya Tamhane) uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 3. Cinsiyet değişkeni t testi bulguları

	Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p	Cohen's d
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	Kadın	114	2.99	1.05	1.387	.167	
		Erkek	183	2.83	0.84			
	Yönetim	Kadın	114	3.14	0.69	3.723	.000	.43
		Erkek	183	2.85	0.64			
	Sosyal Destek	Kadın	114	3.11	0.74	3.130	.002	.36
		Erkek	183	2.85	0.68			
	Özyeterlik	Kadın	114	2.99	1.05	2.295	.022	.27
		Erkek	183	2.83	0.84			
	Ulaşım	Kadın	114	3.14	0.69	1.507	.133	
		Erkek	183	2.85	0.64			
	Güvenli Çevre	Kadın	114	3.11	0.74	1.386	.167	
		Erkek	183	2.85	0.68			

Tablo 3 incelendiğinde, Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda yönetim, sosyal destek ve özyeterlik alt boyutlarında kadın öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunduğu görülmektedir ($p < .05$). Bu alt boyutlarda kadın öğrencilerin ortalama puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olması, kadın öğrencilerin kampüs rekreasyonuna katılım sürecinde yönetsel olanaklar, sosyal destek eksikliği ve bireysel yeterlik algısı açısından daha fazla engel algıladıklarını göstermektedir. Etki büyüklükleri incelendiğinde yönetim alt

boyutunda küçük-orta düzeyde ($d=.43$), sosyal destek alt boyutunda küçük düzeyde ($d=.36$) ve özyeterlik alt boyutunda küçük düzeyde ($d=.27$) etki büyüklüğü olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık zaman, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Bu sonuçlar, cinsiyet değişkeninin kampüs rekreasyonuna katılımı algılanan serbest zaman engellerinin bazı boyutlarında etkili olduğunu, ancak tüm alt boyutlar açısından belirleyici bir değişken olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Yaş değişkeni ANOVA bulguları

	Alt Boyutlar	Yaş	N	Ort.	Ss.	F	p
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	17-18	26	2.92	0.87	1.859	.137
		19-20	123	2.77	0.87		
		21-22	100	3.06	0.97		
		23 ve üzeri	48	2.83	0.99		
	Yönetim	17-18	26	3.05	0.60	1.428	.235
		19-20	123	2.87	0.58		
		21-22	100	2.99	0.71		
		23 ve üzeri	48	3.08	0.82		
	Sosyal Destek	17-18	26	3.04	0.58	1.540	.204
		19-20	123	2.92	0.64		
		21-22	100	2.89	0.80		
		23 ve üzeri	48	3.13	0.72		
	Özyeterlik	17-18	26	2.93	0.42	.574	.632
		19-20	123	2.88	0.64		
		21-22	100	2.92	0.78		
		23 ve üzeri	48	3.04	0.82		
	Ulaşım	17-18	26	3.00	0.80	.615	.606
		19-20	123	3.02	0.99		
		21-22	100	2.94	1.12		
		23 ve üzeri	48	3.19	1.12		
	Güvenli Çevre	17-18	26	3.05	0.52	.301	.825
		19-20	123	2.99	0.67		
		21-22	100	2.92	0.73		
		23 ve üzeri	48	2.99	0.80		

Tablo 4 incelendiğinde, Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyutlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Bu bulgu, farklı yaş gruplarında yer alan öğrencilerin kampüs rekreasyonuna katılımı algıladıkları serbest zaman engellerinin benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Her ne kadar bazı alt boyutlarda ortalama puanların yaş gruplarına göre küçük farklılıklar gösterdiği dikkat çekse de bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 5. Çalışma durumu değişkeni ANOVA bulguları

	Alt Boyutlar	Çalışma	N	Ort.	Ss.	t	p
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	Evet	173	2.89	0.92	-.109	.913
		Hayır	124	2.90	0.95		
	Yönetim	Evet	173	2.95	0.61	-.197	.844
		Hayır	124	2.97	0.76		
	Sosyal Destek	Evet	173	2.97	0.69	.621	.535
		Hayır	124	2.92	0.75		
	Özyeterlik	Evet	173	2.88	0.66	-1.208	.228
		Hayır	124	2.98	0.77		
	Ulaşım	Evet	173	2.92	0.98	-1.811	.071
		Hayır	124	2.92	0.98		

	Hayır	124	3.15	1.10		
	Evet	173	2.98	0.64		
Güvenli Çevre	Hayır	124	2.95	0.77	.320	0.74

Tablo 5 incelendiğinde, Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyutlarının çalışma durumu değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Bu bulgu, çalışan ve çalışmayan öğrencilerin kampüs rekreasyonuna katılımda algıladıkları serbest zaman engellerinin benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Alt boyut ortalamaları incelendiğinde ulaşım alt boyutunda çalışmayan öğrencilerin ortalama puanlarının çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 6. Sahip olduğunuz serbest zamanı daha çok nerede değerlendiriyorsunuz? değişkeni ANOVA bulguları

Alt Boyutlar		N	Ort.	Ss.	t	p
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	Kampüs içinde	146	2.88	0.84	-.158 .874
		Kampüs dışında	151	2.90	1.01	
	Yönetim	Kampüs içinde	146	2.97	0.70	.138 .890
		Kampüs dışında	151	2.96	0.65	
	Sosyal Destek	Kampüs içinde	146	2.89	0.70	-1.591 .113
		Kampüs dışında	151	3.02	0.72	
	Özyeterlik	Kampüs içinde	146	2.88	0.66	-1.101 .272
		Kampüs dışında	151	2.97	0.74	
	Ulaşım	Kampüs içinde	146	3.11	0.99	1.518 .130
		Kampüs dışında	151	2.93	1.08	
	Güvenli Çevre	Kampüs içinde	146	2.97	0.65	.070 .944
		Kampüs dışında	151	2.97	0.75	

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin serbest zamanlarını daha çok kampüs içinde ya da kampüs dışında değerlendirme durumlarına göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyutları karşılaştırıldığında zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Alt boyut ortalamaları incelendiğinde sosyal destek ve özyeterlik boyutlarında serbest zamanlarını kampüs dışında değerlendiren öğrencilerin ortalamalarının daha yüksek olduğu, ulaşım boyutunda ise kampüs içinde değerlendiren öğrencilerin ortalamalarının daha yüksek olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 7. Serbest zamanlarınızı genellikle hangi tür etkinliklere katılarak değerlendirirsiniz? değişkeni ANOVA bulguları

Boyutlar	Alt	Etkinlik	N	Ort.	Ss.	F	p
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	Sportif etkinlikler	145	2.87	0.93	1.015	.364
		Sosyal etkinlikler	114	2.86	0.94		
		Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	3.09	0.88		
	Yönetim	Sportif etkinlikler	145	2.93	0.66	.435	.648
		Sosyal etkinlikler	114	3.01	0.69		
		Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	2.95	0.67		
	Sosyal Destek	Sportif etkinlikler	145	2.88	0.69	1.345	.262
		Sosyal etkinlikler	114	3.01	0.71		
		Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	3.04	0.78		

Özyeterlik	Sportif etkinlikler	145	2.89	0.68	.352	.704
	Sosyal etkinlikler	114	2.96	0.75		
	Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	2.94	0.71		
Ulaşım	Sportif etkinlikler	145	3.04	1.02	.176	.839
	Sosyal etkinlikler	114	3.01	1.05		
	Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	2.93	1.10		
Güvenli Çevre	Sportif etkinlikler	145	2.95	0.70	.308	.735
	Sosyal etkinlikler	114	2.96	0.71		
	Kültürel ve sanatsal etkinlikler	38	3.05	0.66		

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin serbest zamanlarını genellikle katıldıkları etkinlik türlerine (sportif, sosyal, kültürel ve sanatsal) göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması sonucunda zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Alt boyut ortalamaları incelendiğinde kültürel ve sanatsal etkinliklere katılan öğrencilerin zaman ve güvenli çevre boyutlarında, sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin ise sosyal destek boyutunda ortalamalarının görece daha yüksek olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farklılıkların anlamlı düzeye ulaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 8. Serbest zaman sürenizi haftalık olarak belirtiniz? değişkeni ANOVA bulguları

Alt Boyutlar		Süre	N	Ort.	Ss.	F	p	Fark	η^2
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	1-5 saat	71	2.89	0.99	.993	.396	-	
		6-10 saat	90	2.83	0.90				
		11-15 saat	81	2.83	0.88				
		16 saat ve üzeri	55	3.08	0.95				
	Yönetim	1-5 saat	71	2.86	0.69	3.242	.022	4>1.2	0.032
		6-10 saat	90	2.86	0.63				
		11-15 saat	81	3.03	0.60				
		16 saat ve üzeri	55	3.16	0.76				
	Sosyal Destek	1-5 saat	71	2.85	0.74	.994	.396	-	
		6-10 saat	90	2.98	0.70				
		11-15 saat	81	2.95	0.56				
		16 saat ve üzeri	55	3.06	0.87				
	Özyeterlik	1-5 saat	71	2.87	0.77	1.054	.369	-	
		6-10 saat	90	2.86	0.69				
		11-15 saat	81	2.96	0.55				
		16 saat ve üzeri	55	3.05	0.84				
	Ulaşım	1-5 saat	71	2.89	1.08	1.023	.383	-	
		6-10 saat	90	2.95	0.91				
		11-15 saat	81	3.14	1.02				
		16 saat ve üzeri	55	3.12	1.19				
	Güvenli Çevre	1-5 saat	71	2.88	0.71	1.534	.206	-	
		6-10 saat	90	2.99	0.68				
		11-15 saat	81	2.92	0.65				
		16 saat ve üzeri	55	3.13	0.77				

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin haftalık serbest zaman sürelerine göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında zaman, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($p>.05$), yalnızca yönetim alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F=3.242$; $p<.05$). Yapılan çoklu karşılaştırma sonuçlarına göre haftalık

serbest zamanı 16 saat ve üzeri olan öğrencilerin yönetim alt boyutu puanlarının 1–5 saat ve 6–10 saat arası serbest zamanı olan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca etki büyüklüğü incelendiğinde ($\eta^2=0.032$) bu farkın küçük düzeyde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 9. Serbest zamanlarınızı değerlendirmekte ne sıklıkla güçlük çekiyorsunuz? değişkeni ANOVA bulguları

Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Alt Boyutlar	Güçlük	N	Ort.	Ss.	F	p
	Zaman	Hiçbir zaman	112	2.83	0.93	1.592	.205
		Bazen	129	3.00	0.95		
		Her zaman	56	2.78	0.87		
	Yönetim	Hiçbir zaman	112	2.97	0.74	.455	.635
		Bazen	129	2.92	0.62		
		Her zaman	56	3.02	0.67		
	Sosyal Destek	Hiçbir zaman	112	2.85	0.72	2.221	.110
		Bazen	129	2.99	0.71		
		Her zaman	56	3.08	0.69		
	Özyeterlik	Hiçbir zaman	112	2.88	0.72	1.908	.150
		Bazen	129	2.89	0.69		
		Her zaman	56	3.09	0.71		
	Ulaşım	Hiçbir zaman	112	2.98	1.06	2.922	.055
		Bazen	129	2.92	1.01		
		Her zaman	56	3.31	1.03		
	Güvenli Çevre	Hiçbir zaman	112	2.94	0.74	.169	.845
		Bazen	129	2.98	0.66		
		Her zaman	56	3.00	0.72		

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmekte ne sıklıkla güçlük çektiklerine göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Alt boyut ortalamaları incelendiğinde serbest zamanlarını değerlendirmekte her zaman güçlük çektiğini ifade eden öğrencilerin özellikle sosyal destek, özyeterlik ve ulaşım alt boyutlarında ortalamalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 10. Üniversitemizin sahip olduğu kampüs rekreasyon alanlarının yeterliğini değerlendiriniz değişkeni ANOVA bulguları

Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Alt Boyutlar	Yeterlik	N	Ort.	Ss.	F	p
	Zaman	Yetersiz	123	2.88	0.95	.016	.984
		Kısmen	119	2.90	0.91		
		Yeterli	55	2.89	0.93		
	Yönetim	Yetersiz	123	2.99	0.73	.287	.751
		Kısmen	119	2.95	0.63		
		Yeterli	55	2.91	0.61		
	Sosyal Destek	Yetersiz	123	2.98	0.82	.210	.810
		Kısmen	119	2.92	0.62		
		Yeterli	55	2.95	0.65		
	Özyeterlik	Yetersiz	123	2.94	0.79	.327	.721
		Kısmen	119	2.94	0.64		
		Yeterli	55	2.85	0.65		
	Ulaşım	Yetersiz	123	3.11	1.13	1.771	.172
		Kısmen	119	3.03	0.96		
		Yeterli	55	2.79	0.96		
	Güvenli Çevre	Yetersiz	123	2.92	0.80	.749	.474

Kısmen	119	3.03	0.66
Yeterli	55	2.95	0.52

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin üniversitenin sahip olduğu kampüs rekreasyon alanlarının yeterliğine ilişkin değerlendirmelerine göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Alt boyut ortalamaları incelendiğinde kampüs rekreasyon alanlarını yetersiz olarak değerlendiren öğrencilerin özellikle ulaşım alt boyutunda ortalamalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 11. Üniversitemizin sahip olduğu kampüs rekreasyon alanlarını haftalık ne sıklıkla kullanıyorsunuz? değişkeni ANOVA bulguları

	Alt Boyutlar	Süre	N	Ort.	Ss.	F	p	Fark	η^2
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	1-5 saat	104	2.72	0.95	3.149	.044	2>1	.021
		6-10 saat	129	3.02	0.90				
		11 saat ve üzeri	64	2.92	0.93				
	Yönetim	1-5 saat	104	2.99	0.72	.234	.792	-	
		6-10 saat	129	2.95	0.67				
		11 saat ve üzeri	64	2.93	0.61				
	Sosyal Destek	1-5 saat	104	2.87	0.75	3.053	.049	2>1	.020
		6-10 saat	129	3.07	0.72				
		11 saat ve üzeri	64	2.86	0.60				
	Özyeterlik	1-5 saat	104	2.75	0.80	7.389	.001	2>1.3	.048
		6-10 saat	129	3.09	0.65				
		11 saat ve üzeri	64	2.87	0.58				
	Ulaşım	1-5 saat	104	2.94	1.07	1.226	.295	-	
		6-10 saat	129	3.12	1.03				
		11 saat ve üzeri	64	2.92	0.99				
	Güvenli Çevre	1-5 saat	104	2.71	0.77	12.294	.000	2.3>1	.077
		6-10 saat	129	3.15	0.65				
		11 saat ve üzeri	64	3.03	0.55				

Tablo 11 incelendiğinde, öğrencilerin kampüs rekreasyon alanlarını haftalık kullanım sıklıklarına göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında yönetim ve ulaşım alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken ($p>.05$), zaman, sosyal destek, özyeterlik ve güvenli çevre alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($p<.05$). Post-hoc analiz sonuçlarına göre zaman, sosyal destek ve özyeterlik alt boyutlarında haftalık 6-10 saat kullanım sıklığına sahip öğrencilerin, 1-5 saat kullanan öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Güvenli çevre alt boyutunda ise 6-10 saat ve 11 saat ve üzeri kullanım sıklığına sahip öğrencilerin 1-5 saat kullanan öğrencilere göre daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklükleri incelendiğinde zaman boyutunda küçük düzeyde ($\eta^2=.021$), sosyal destek boyutunda küçük düzeyde ($\eta^2=.020$), özyeterlik boyutunda küçük-orta düzeyde ($\eta^2=.048$) ve güvenli çevre boyutunda ise orta düzeye yakın bir etki ($\eta^2=.077$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 12. İlinizin sahip olduğu rekreasyon alanlarının yeterliğini değerlendiriniz? değişkeni ANOVA bulguları

	Alt Boyutlar	Yeterlik	N	Ort.	Ss.	F	p
Kampüs Rekreasyonu için	Zaman	Yetersiz	124	2.83	0.99	.597	.551
		Kısmen	121	2.91	0.88		
		Yeterli	52	3.00	0.89		

Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Yönetim	Yetersiz	124	3.03	0.74	1.735	.178
		Kısmen	121	2.87	0.58		
		Yeterli	52	2.99	0.70		
	Sosyal Destek	Yetersiz	124	2.99	0.79	1.228	.294
		Kısmen	121	2.88	0.61		
		Yeterli	52	3.05	0.73		
	Özyeterlik	Yetersiz	124	2.96	0.79	.989	.373
		Kısmen	121	2.86	0.62		
		Yeterli	52	3.00	0.68		
	Ulaşım	Yetersiz	124	3.11	1.09	.912	.403
		Kısmen	121	2.95	1.04		
		Yeterli	52	2.94	0.91		
	Güvenli Çevre	Yetersiz	124	2.95	0.81	.612	.543
		Kısmen	121	2.95	0.63		
		Yeterli	52	3.07	0.55		

Tablo 12 incelendiğinde, öğrencilerin ilin sahip olduğu rekreasyon alanlarının yeterliğine ilişkin değerlendirmelerine göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Alt boyut ortalamaları incelendiğinde ilin rekreasyon alanlarını yeterli olarak değerlendiren öğrencilerin bazı alt boyutlarda (özellikle sosyal destek ve güvenli çevre) görece daha yüksek ortalamalara sahip olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farklılıkların anlamlı düzeye ulaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 13. İlinizin sahip olduğu rekreasyon alanlarını haftalık ne sıklıkla kullanıyorsunuz? değişkeni ANOVA bulguları

Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Alt Boyutlar		Süre	N	Ort.	Ss.	F	p
	Zaman		1-5 saat	123	2.85	1.01	.200	.819
			6-10 saat	123	2.91	0.85		
			11 saat ve üzeri	51	2.94	0.94		
	Yönetim		1-5 saat	123	2.98	0.77	.084	.920
			6-10 saat	123	2.94	0.56		
			11 saat ve üzeri	51	2.97	0.69		
	Sosyal Destek		1-5 saat	123	2.97	0.78	.152	.859
			6-10 saat	123	2.93	0.63		
			11 saat ve üzeri	51	2.98	0.73		
	Özyeterlik		1-5 saat	123	2.90	0.81	.411	.664
			6-10 saat	123	2.92	0.57		
			11 saat ve üzeri	51	3.00	0.74		
	Ulaşım		1-5 saat	123	2.98	1.10	.208	.812
			6-10 saat	123	3.06	1.01		
			11 saat ve üzeri	51	3.01	0.97		
	Güvenli Çevre		1-5 saat	123	2.89	0.80	1.317	.269
			6-10 saat	123	3.02	0.62		
			11 saat ve üzeri	51	3.04	0.62		

Tablo 13 incelendiğinde, öğrencilerin ilin rekreasyon alanlarını haftalık kullanım sıklıklarına göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında zaman, yönetim, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Alt boyut ortalamaları incelendiğinde kullanım sıklığı arttıkça bazı alt boyutlarda (özellikle özyeterlik ve güvenli çevre) ortalamalarda küçük artışlar olduğu dikkat çekmekle birlikte bu farklılıkların anlamlı düzeye ulaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 14. Kampüs içinde istediğiniz kadar hoş vakit geçiyor musunuz? değişkeni t testi bulguları

	Alt Boyutlar	Hoş Vakit	N	Ort.	Ss.	t	p	Cohen's d
Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği	Zaman	Evet	188	2.89	0.84	-.030	.976	
		Hayır	109	2.89	1.07			
	Yönetim	Evet	188	2.88	0.62	-2.546	.012	.030
		Hayır	109	3.10	0.74			
	Sosyal Destek	Evet	188	2.93	0.66	-.633	.528	
		Hayır	109	2.99	0.80			
	Özyeterlik	Evet	188	2.87	0.63	-1.719	.087	
		Hayır	109	3.02	0.81			
	Ulaşım	Evet	188	3.00	1.03	-.367	.714	
		Hayır	109	3.05	1.05			
	Güvenli Çevre	Evet	188	2.95	0.63	-.746	.456	
		Hayır	109	3.01	0.81			

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin kampüs içinde istedikleri kadar hoş vakit geçirip geçirmeme durumlarına göre Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeği alt boyut puanları karşılaştırıldığında yalnızca yönetim alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($p < .05$). Bu alt boyutta kampüs içinde yeterince hoş vakit geçiremediğini ifade eden öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer alt boyutlar olan zaman, sosyal destek, özyeterlik, ulaşım ve güvenli çevre açısından ise gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri düzeylerinin çeşitli demografik ve rekreasyonel değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin serbest zaman engellerinin büyük ölçüde bireysel özelliklerden ziyade belirli davranışsal, durumsal ve kullanım alışkanlıklarına bağlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Elde edilen bu genel tablo, serbest zaman engelleri alan yazınında temel kabul edilen "Hiyerarşik Serbest Zaman Engelleri Modeli" (Crawford, Jackson ve Godbey, 1991) bağlamında ele alındığında, öğrencilerin katılım sürecinde çoğunlukla yapısal (tesis, yönetim) ve kişilerarası (sosyal destek) aşamalarda sınırlandıklarını ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarına göre yönetim, sosyal destek ve özyeterlik alt boyutlarında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek puanlara sahip olduğu, yani daha fazla engel algıladıkları belirlenmiştir. Bu durum, rekreasyon alan yazınında kadınların serbest zaman etkinliklerine katılımında daha fazla bariyerle karşılaştığını savunan geleneksel bulgularla güçlü bir paralellik göstermektedir (Shaw, 1994). Toplumsal cinsiyet rolleri ve kampüs içi sosyal dinamikler göz önüne alındığında, kadın öğrencilerin etkinliklere katılım cesaretini artıracak sosyal çevre desteğine ve yetenek algılarını (özyeterlik) destekleyecek kapsayıcı programlara erkeklerden daha fazla ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır. Koca ve Henderson (2007) tarafından Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmada da kadınların, erkeklere kıyasla daha yüksek intrapersonal (bireysel/psikolojik) ve interpersonal (kişilerarası) engeller raporladığı tespit edilmiştir. Akgül vd. (2024) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da cinsiyet değişkeninin bireylerin davranışsal özellikleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Her ne kadar araştırmalarda incelenen değişkenler farklı olsa da cinsiyetin bireylerin sosyal yaşama

katılımını etkileyen önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Bu durum kadın katılımcıların rekreasyonel etkinliklere katılımında daha kapsayıcı uygulamalara ihtiyaç duyulduğunu desteklemektedir. Kampüs rekreasyon alanlarının genellikle rekabetçi ve erkek egemen branşlara (örneğin serbest ağırlık salonları, futbol sahaları) göre tasarlanması, kadın öğrencilerin yönetsel süreçlerde dışlanmışlık hissetmelerine ve özyeterlik algılarının düşmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle, kadın öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılım sürecinde organizasyonel destek ve sosyal çevre desteği eksikliği hissetmeleri literatürle tam bir uyum içindedir.

Demografik değişkenler açısından incelendiğinde; yaş, çalışma durumu, serbest zamanın değerlendirildiği yer (kampüs içi/dışı) ve katılım sağlanan etkinlik türüne göre öğrencilerin serbest zaman engelleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Özellikle yaş ve çalışma durumunun anlamlı bir farklılık yaratmaması, üniversite yaşamının getirdiği homojen kampüs kültürünün bir sonucu olarak yorumlanabilir. Alan yazında yer alan bazı çalışmalarda (Demirel ve Harmandar Demirel, 2018; Gürbüz ve Henderson, 2013), çalışan öğrencilerin "zaman" alt boyutunda daha yüksek engel bildirdikleri görülürken, bu araştırmada böyle bir farkın çıkmaması, çalışan öğrencilerin kampüs içi etkinliklere zaman ayırma konusunda başarılı bir "engel pazarlığı" (constraint negotiation) (Jackson, Crawford ve Godbey, 1993) stratejisi geliştirdiklerini ya da çalışma saatlerinin esnek olduğunu düşündürebilir.

Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri haftalık serbest zaman süresi ile ilgilidir. Haftalık serbest zamanı 16 saat ve üzeri olan öğrencilerin, yönetim alt boyutunda daha az serbest zamanı olanlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek engel algısına sahip oldukları belirlenmiştir. İlk bakışta fazla boş vakti olan bireylerin daha az engelle karşılaşması beklenirken, elde edilen bu bulgu rekreasyon planlamasındaki "çeşitlilik eksikliği" hipotezini doğrular niteliktedir. Serbest zamanı fazla olan öğrenciler kampüsteki mevcut rekreasyonel etkinlikleri ve tesisleri hızla tüketmekte, alternatif program arayışına girmekte ve bu arayış karşılıksız kaldığında üniversitenin rekreasyon yönetimine yönelik eksiklikleri (yönetim engeli) daha sert bir şekilde algılamaktadırlar. Karaküçük (2001), serbest zamanların değerlendirilmesinde bireylerin monotonluktan uzaklaşma ihtiyacına vurgu yaparak, yönetimlerin sadece tesis sağlamakla kalmayıp, bu tesislerin içini sürekli yenilenen ve çeşitlenen programlarla doldurması gerektiğini belirtmektedir. Aksi takdirde, serbest zamanı fazla olan grupta can sıkıntısı ve yönetsel memnuniyetsizlik kaçınılmaz olmaktadır.

Kampüs rekreasyon alanlarının haftalık kullanım sıklığı değişkenine göre yapılan analizler, "engel pazarlığı" kavramını kanıtlar nitelikte sonuçlar üretmiştir. Haftalık 6–10 saat arası kullanım düzeyine sahip aktif öğrencilerin; zaman, sosyal destek, özyeterlik ve güvenli çevre alt boyutlarında, alanları daha az (1-5 saat) kullanan öğrencilere kıyasla daha yüksek engel algısına sahip oldukları saptanmıştır. Ayrıca, haftalık kullanım süresi 11 saat ve üzeri olan öğrencilerin de güvenli çevre boyutunda yüksek engel algıladıkları görülmüştür. Bu durum, rekreasyon etkinliklerine katılım göstermenin, engellerin ortadan kalktığı anlamına gelmediğini; aksine katılımcıların tesisleri kullandıkça mevcut fiziki ve sosyal eksikliklerin daha fazla farkına vardıklarını göstermektedir. Jackson, Crawford ve Godbey (1993), katılımcıların engellere rağmen katılım gösterebildiğini, ancak bu süreçte engellerle sürekli bir "pazarlık" halinde olduklarını ifade eder. Kampüs tesislerinde daha fazla zaman geçiren

öğrenciler; kalabalıklaşan saatlerde zamanı yönetme zorluğunu (zaman engeli), partner bulma veya sosyal gruplara entegre olma gereksinimini (sosyal destek engeli) ve akşam saatlerinde veya yoğun kullanım anlarındaki aydınlatma, personel eksikliği, hijyen gibi fiziksel riskleri (güvenli çevre engeli) daha net deneyimlemektedirler (Çelik, 2011).

Kampüs içinde yeterince hoş vakit geçirmediğini ifade eden öğrencilerin "yönetim" alt boyutunda daha yüksek engel algısına sahip oldukları bulgusu, üniversitelerin kurumsal sorumluluklarına işaret etmektedir. Öğrencilerin serbest zaman tatmini, sadece kampüste var olan çim alanlar veya spor salonlarıyla değil, bu alanların ne denli öğrenci odaklı, erişilebilir ve programlı yönetildiğiyle doğrudan ilgilidir. Yılmaz ve Altunöz (2025), yönetim faktörünün üniversite öğrencilerinin rekreasyonel deneyimlerini şekillendiren en temel yapısal unsurlardan biri olduğunu vurgulamıştır. Kampüs rekreasyonu süreçlerinde zayıf bir yönetim algısı, öğrencinin kampüse aidiyet duygusunu zedelemekte ve hoş vakit geçirme oranını doğrudan düşürmektedir. Diğer yandan, ilin rekreasyon alanlarının yeterliği ve kullanım sıklığı ile kampüs içi serbest zaman engelleri arasında anlamlı bir farkın bulunmaması, üniversite kampüsünün kendi başına izole ve bağımsız bir ekosistem olduğunu; öğrencilerin kampüs içi rekreasyon beklentilerinin şehirdeki olanaklardan bağımsız bir şekilde şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Genel olarak araştırma bulguları değerlendirildiğinde öğrencilerin kampüs rekreasyonuna katılımında algılanan serbest zaman engellerinin özellikle yönetsel süreçler, sosyal destek mekanizmaları ve bireysel yeterlik algıları ile güçlü bir biçimde ilişkili olduğu görülmektedir. Serbest zamanı değerlendirmede güçlük yaşama durumu veya ilin sahip olduğu imkanlar gibi dışsal/genel faktörler kampüs rekreasyonu katılımını doğrudan etkilemezken; doğrudan kampüs içindeki sosyal ekosistem (sosyal destek), yönetsel tutum (yönetim) ve bireyin kendi becerisine olan inancı (özyeterlik) katılımı belirlemektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, üniversitelerde kampüs rekreasyon hizmetlerinin planlanması sürecinde öğrenci beklenti ve ihtiyaçlarının proaktif bir şekilde dikkate alınması elzemdir. Özellikle kadın öğrencilerin özyeterlik algılarını artırmak ve sosyal destek engellerini aşmalarına yardımcı olmak için "yeni başlayanlar için" atölye çalışmaları, rekabetçi olmayan (non-competitive) sağlıklı yaşam programları ve akran yönlendirmeli (peer-mentoring) eşleşme sistemleri kurulmalıdır. Rekreasyon alanlarını sık kullanan öğrencilerin artan güvenli çevre ve zaman engellerini hafifletmek adına, tesislerin fiziki güvenlik koşulları (ışıklandırma, güvenlik personeli, zemin kalitesi) iyileştirilmeli ve kullanım saatleri öğrencilerin yoğunluk saatlerine göre (örneğin 24 saat açık veya geç saatlere kadar esnek hizmet veren tesisler) yeniden düzenlenmelidir. Son olarak, haftalık serbest zamanı çok olan öğrencilerin monotonluk hissini ve yönetim engeli algılarını azaltmak için rekreasyon programlarının çeşitliliği (e-spor turnuvaları, doğa yürüyüşleri, yaratıcı sanat atölyeleri vb.) mutlaka artırılmalıdır. Sosyal destek mekanizmalarının kampüs genelinde güçlendirilmesi ve erişilebilir etkinlik iletişim ağlarının kurulması, öğrencilerin serbest zamanlarını kampüs içerisinde verimli ve hoş geçirmelerine doğrudan katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akgül, F., Yıldırım, M., Dinç, F., İnan, M., & Kurtuldu, T. (2024). Ortaokul Öğrencilerinin Dürüstlük Eğilimlerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 73-82. <https://izlik.org/JA26HU63WL>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2024). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (36. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L., & Godbey, G. (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 13(4), 309-320.
- Çelik, A. (2011). *Üniversite öğrencilerinin serbest zaman engellerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, M., & Harmandar Demirel, D. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılım engellerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-12.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). Sage.
- Goins, B. (2020). *Generation Z's Leisure Constraints for Campus Recreation: Technology's Influence on Constraints*. (Master dissertation). Oklahoma State University.
- Gürbüz, B., & Henderson, K. A. (2013). Leisure activity preferences and constraints to participation of Turkish university students. *Kinesiology*, 45(2), 241-249.
- Jackson, E. L., Crawford, D. W., & Godbey, G. (1993). Negotiation of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 15(1), 1-11.
- Kara, F. M., Yüksel, E., Gürkan, R. K., & Karaca, G. (2025). Kampüs rekreasyonuna katılan üniversite öğrencilerinin serbest zaman ilgilenimlerinin öznel zindeliklerini yordama gücü. *EKEV Akademi Dergisi*, 102, 316-326. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1602415>
- Karadeniz, F., Müftüler, M., & Gülbeyaz, K. (2019). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman aktivitelerine yönelik tutum ve engellerinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 21-36.
- Karaküçük, S. (2001). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme* (4. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. London: Guilford publications.
- Koca, C., & Henderson, K. A. (2007). Leisure constraint and constraint negotiation among university students in Turkey. *Annals of Leisure Research*, 10(3-4), 512-532.
- Powers, S. L., Trautwein, N. E., Barcelona, R. J., & Hartman, C. L. (2019). Constraints and negotiations to student recreational sport center usage. *Journal of Amateur Sport*, 5(2), 18-38.
- Sevic, M., & Eskiler, E. (2020). Campus Recreation: Investigating the Relationship between Leisure Constraints and Involvement. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 4(1), 65-75. <https://doi.org/10.46463/ijrss.841878>
- Shaw, S. M. (1994). Gender, leisure, and constraint: Towards a framework for the analysis of women's leisure. *Journal of Leisure Research*, 26(1), 8-22.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (7th ed.). Pearson.
- Taherdoost, H. (2016). Sampling methods in research methodology; How to choose a sampling technique for research. *SSRN Electronic Journal*, 5(2), 18-27. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3205035>
- Yarımkaya, E., Akandere, M., & Akgül, F. (2015). Investigation of the Effect of Sportive Activities on Depression Levels of Children between 13-17 Years Old. *Journal of Educational & Instructional Studies in the World*, 5(4), 17-25.
- Yılmaz, O., & Altunöz, Ö. (2025). Kampüs Rekreasyonu için Serbest Zaman Engelleri Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 8(1), 32-53. <https://doi.org/10.53353/atrss.1489640>